

et was de avond voor den slag van Austerlitz. De aarde was gehuld in een dikke mist en een koude wind woei over de woestenij. Het was midden in den winter, een koude, strenge winter. Het slagveld werd zwak verlicht door wachtvuren rond welke groepen soldaten verkleumd ineengedoken zaten. Slechts enkele geluiden hoorde men in de doodsche stilte rondom: het geroep der schildwachten en hun voetstappen op den hardbevroren grond. Een luid „qui vive” verbrak soms het eentonig geloop, maar slechts kort; want dan ging het weer opnieuw dertien stappen voorwaarts, dertien stappen terug, altijd hetzelfde den geheelen langen, droevigen nacht.

Rond een groot vuur van pijnboomenhout lagen de generaal en de officieren van de dragonders. Sommigen rookten sigaretten, anderen sliepen, een paar brachten den tijd door met dobbelen, de gevaren van den volgende dag blijkbaar als een bagatel beschouwende.

De generaal sliep niet. Hij zat met het hoofd in de handen, in diep gepeins verzonken. Een paar maal scheen hij uit zijn droomerij op te schrikken en wierp hij een haastigen blik rond zich als de stap van den schildwacht nader kwam.

„We zijn allen hier, mijn vrienden,” zei hij, „met ons twaalfen. Dat is een goed getal.”

„U is de dertiende, mijn generaal,” merkte een kapitein van de jagers lachend op. „Ongelukkig hè?”

„Par Dieu, dat is zoo!” hernam de generaal. Zijn stem daalde een weinig. Hij haalde de schouders op en ging dan voort op onverschilligen toon, terwijl hij rondom zich keek. „Wat 'n ellendige nacht!”

Achtereenvolgens vielen de officieren de een na den ander in slaap, behalve de generaal. Alles was weldra ingeslapen behalve de generaal en de langzaam stappende schildwacht. Dertien stappen heen en dertien terug door den akeligen winternacht zonder afleiding.

„Sacre!” mompelde de generaal, een half-uitgedoofden tak in het vuur schoppende. „Die vervloekte schildwacht maakt me gek. Waarom keert hij met den twaalfden stap niet terug of loopt er veertien. Het doet mij huiveren.” Hij keek peinzend naar de slapende officieren.

Zijn aide-de-camp Villanelle lag op eenigen afstand van hem in diepen slaap. De flikkering van het kampvuur verlichtte zijn gelaat. Villanelle was waarschijnlijk 35 jaar, hoewel de krullende lokken rondom zijn slapen hem jonger deden schijnen en hem een ietwat vrouwelijk voorkomen gaven. Een korte baard en knevel verborg welhaast de schoonheid van het bleke ovale gelaat. Hij was flink gebouwd en een elegante verschijning. Eerst eenige maanden geleden had hij zich bij de fransche troepen gevoegd en hoewel hij een franschen naam droeg, vermoedde men toch dat hij van vreemde adel was. Hij sprak vloeiend fransch en duitsch. Voor derest was Villanelle de komiek onder zijne kameraden en de favoriet van het leger.

De oude generaal had vanaf 't eerste oogenblik 'n groote belangstelling gevoed voor den knappen soldaat, die reeds bij menige gelegenheid getoond had een man te zijn wiens raad mocht worden op prijs gesteld en wiens moed in het gevaar weergaloos was. Zij werden onafscheidelijk van elkaar, Villanelle echter beantwoordde de toegenegenheid van zijn chef met een nonchalance alsof ze hem rechtens toekwam.

De oude generaal boog zich over hem heen; een lichte vrees teekende zich op zijn oude verweerde trekken af, toen hij in het koude bleke gelaat van den jongen man staarde.

„Slaap je, kameraad?” fluisterde hij.

Villanelle rees op en knipte met de oogen.

„Neen, generaal,” zei hij. „Is het reeds reveille?”

„Neen, het is pas middernacht, maar ik kan den slaap niet vatten. Ik stel voor dat we een poosje opzitten en een praatje maken. Bovendien — er is iets dat ik je gaarne zou vertellen als je niet al te moe bent om te luisteren.”

„Het is te koud om te slapen,” geuilde Villanelle, het vuur wat oprakelende. „Een gezellig praatje zal ons helpen door den nacht te komen.”

„Morgen,” begon de generaal, „zal er een groote slag geleverd worden; een slag die in de annalen der wereldgeschiedenis zal geboekt worden. Ik heb een voorgevoel, dat ik gedood zal worden in het gevecht of na den slag zal worden doodgeschoten. Luister goed naar wat ik je vertellen zal en noem me „dwaas” als ik geëindigd ben. Het is morgen dertien jaar geleden dat ik een trotsch man beleedigde. Het was een jonge duitscher, de graaf Von Walder. Misschien heb je zijn naam wel eens gehoord. Hij was een prachtkerel, maar trotsch als Lucifer. Het eerst ontmoette ik hem op een van mijn reizen in Duitschland. Wij werden dikke vrienden, hoewel ik oud genoeg was om zijn vader te wezen. We gingen samen op jacht, speelden kaart en waren onafscheidelijk. Toen gebeurde er iets dat aan deze vriendschap voor altijd een eind maakte.

„Een vrouw kwam in het spel. Een vrouw die we beiden leerden beminnen, de schoone Antoinette d'Aubiguy. Ze werd later mijn vrouw! — Natuurlijk was Von Walder de bevoorrechte. Ze werden verloofd. Stel je mijn woede

voor. Ik was een man van omstreeks vijftig jaar en zij was een jong meisje, van nauwelijks achttien. Ik beminde haar met geheel mijn hart, en zij scheen te begrijpen wat ik in haar verloren had en, misschien uit medelijden, coquetteerde ze met mij, gebruikte ze mij als een willoos speeltuig. Ik maakte mij aangenaam bij haar als haar verloofde soms weken lang met zijn vrienden op de jacht was. Natuurlijk begon Antoinette te treuren over de voortdurende afwezigheid en veronachtzaming van haar verloofde en het was toen dat ik in haar hart het zaad uitstrooide van haat en ontrouw tegen den man, dien ik voor zijn verloving had liefgehad als een zoon. Ze was zwak genoeg om mijn leugens te gelooven, en eindelijk bereid met mij te vluchten.

„Het was gedurende een lange afwezigheid van Von Walder dat we onze toebereidselen maakten. Ik zou haar naar Parijs voeren voorloopig, tot we gehuwd waren. De nacht van onze vlucht was aangebroken. Ik gevoelde mij als Faust, toen hij de onschuldige Margaretha verleedde. Ik wilde aan de gevolgen niet denken. Alles was mij gunstig. Ik bereikte dan ook mijn doel, doch anders dan ik gedacht had en op een meer tragische wijze. Op het oogenblik dat we beiden vertrekken zouden, werd de deur der kamer wijd opengevoerd en zagen we Von Walder met zijn vriend Vicomte Raoul de Clarens in de deuropening staan. Nimmer zal ik Von Walder's gezicht vergeten, toen hij met één doordringenden blik den toestand overzag. Hij stond daar onbeweeglijk, als in steen veranderd met een gelaat wit als marmer. Toen met een glimlach, die mij ellendig maakte, trad hij op zijn bruid toe, nam galant haar arm en geleidde haar naar het rijtuig dat wachtte. De vicomte had aan de

MET 24 UUR VERLOF.

Met het oog op den beperkten treinenloop is er in een van de garnizoensplaatsen van Overijsel een autodienst ingesteld, die des avonds de militairen, die met 24 uur verlof gaan, naar hun plaats van bestemming brengt.

kamerdeur postgevat met getrokken zwaard, ten einde elke poging van mij om te ontvluchten te voorkomen. Ik was echter veel te verbijsterd door de houding van Von Walder om een stap te zetten. Een oogenblik later was hij terug en stond tegenover mij.

„Zoo was dat jou doel,” zei hij verachtelijk. En toen op een toon, die mij als een doodsgelui in de ooren klonk, barstte hij los:

„Luister! Ik wasch mijn handen van Antoinette af. Zij is van jou en je mag met haar zoo gelukkig zijn als je kunt. Ga! Neem haar mee, waarheen je wilt, maar uit mijn gezicht. Ik zou je kunnen dooden als ik wilde, maar ik geef de voorkeur aan een meer artistieke wraak. Dit is mijn idee! Ik zal je dooden als je op het toppunt staat van je militairen roem. Dan, als je van het slagveld komt, overladen met eer, zal ik je door het hart schieten voor deze beleediging den naam van Von Walder aangedaan. Geef mij jou ring als een bewijs dat je haar trouw zult blijven. Ga!”

„Ik overhandigde hem den ring dien ik voor Antoinette bestemd had. Aan de binnenzijde stonden gegraveerd de woorden: „Je t'aime!”

„Hij gaf mij den zijne in ruil en vreemd genoeg, dezelfde woorden waren hierin gegrift in 't duitsch, „Ich liebe dich!”

„Hij en de Vicomte geleidden mij van de kamer naar het wachtende rijtuig en opende dit. Antoinette zat daar, doodsbled en bevende van woede of berouw.

„Bon voyage!” riep hij ons na, te gelijktijd saluerende met spottende beleefdheid. „Denk aan je belofte!”

„Morgen,” ging de generaal voort, op bijna fluisterenden toon, „zal Napoleon een groote overwinning behalen en ik zal gedood worden. Ik voel het!”

„Is mademoiselle Antoinette nog steeds uw vrouw?” vroeg Villanelle met een eigenaardigen glimlach.

„Ja, par Dieu, en ik kon eerder een marmer beeld uit het Louvre gehuwd hebben. Dertien jaren wonen we in hetzelfde huis, zijn in dezelfde kamer en toch zijn we verder van elkander verwijderd dan wanneer de zee tusschen ons was. O, het is vreeselijk!” De oude generaal kreunde, en begroef het gelaat in de handen, terwijl hij met zwakke stem voortging:

„Vanaf den dag dat je mijn adjudant werd, Villanelle, voelde ik mij tot je aangetrokken en besloot je een hoofdstuk te vertellen uit de geschiedenis van een dwaas, ter waarschuwing voor je in later jaren. Jij bent nog een jong man, mijn leven is haast afgelopen. Morgen komt een eind aan mijn ellende. Ik ben niet bevreesd voor den dood, mijn vriend; maar de ring aan mijn vinger herinnert mij steeds aan dat ellendig voorval, dat mij als een kwade droom vervolgt.”

„Nonsense, generaal,” zei Villanelle. „Je moet niet toegeven aan zulke dwaze gedachten op een oogenblik waarin je al je koelbloedigheid nodig hebt. Uw zenuwgestel is een weinig geschokt. Maar...” ging hij op profetischen toon voort, „morgen zal de Kleine Korporaal nieuwe lauweren halen. Ik heb dat reeds maanden voorzien.”

„We zullen zien,” mompelde de generaal, terwijl hij zijn best deed niet te luisteren naar den eentonigen stap van den schildwacht, over den harden grond.

„Geloof jij aan voortekens, mijn vriend?” vroeg hij. „Ik heb opgehouden in iets te gelooven,” antwoordde Villanelle met een eigenaardige trilling in zijn stem.

„Gelukkig mensch!” zei de generaal. „Het getal dertien is voor mij altijd van bijzondere beteekenis geweest. Het was de dertiende dag der maand, toen ik mijn vriend beleedigde. Morgen is het de dertiende verjaardag van mijn ongelukkig huwelijk met Antoinette. Twaalf maal was ik in den strijd zonder enig succes te behalen, morgen is het de dertiende maal. We zijn met ons dertien hier vanavond rondom het vuur. Luister!”

Weer klonk duidelijk de ferme, eentonige stap van den schildwacht; dertien stappen heen, dertien stappen terug, niet één meer of minder.

* * *

Op den morgen van dien dag, die in de geschiedenis beroemd zou zijn als de dag van Austerlitz, reed de generaal, hoewel bleek en in de grimmige overtuiging, dat wat de dag ook brengen zou, nederlaag of overwinning, zijn einde nabij was, aan het hoofd van zijn schitterende troepen.

Hij had alle laffe vrees van zich geschud. Als hij sterven moest in den strijd of daarna, dan zou hij sterven als een dapper soldaat van het fransche leger. Villanelle was voortdurend aan zijn zijde.

„Het is een heerlijk gezicht, mijn vriend,” riep hij, met schitterende oogen, als zij beiden op hun rossen gezeten den opmarsch der linietroepen aanschouwden en zagen hoe de oostenrijksch-russische infanterie onder den aanval der Franschen viel als korenaren onder den zeis.

De strijd kwam nader en de dragonders renden er op in als een horde van demonen onder aanvoering van hun dapperen generaal, die daar zoo opgewekt reed aan het hoofd van zijn brigade, met zijn getrouwen aide-de-camp naast zich.

De Oostenrijksche gelederen waren zeer gedund en schenen op het punt den moed te verliezen. Nog een paar uur, misschien spoediger zou 't Fransche leger overwinnaar zijn. Elk soldaat scheen dit te begrijpen en streed met ongetemden moed en volharding, en als hij intuïtie klonk overal uit de verdroogde kelen de kreet:

„Vive l'empereur!”

Bijna op ditzelfde oogenblik stortte de dappere generaal van zijn paard, met een kogel in de borst. Villanelle was dadelijk aan zijn zijde en trachtte den bloedstroom te stelpen.

„Ik ben stervende, mijn jongen,” stamelde hij. „Mijn voorgevoel heeft mij niet bedrogen. Maar de Franschen hebben gewonnen. Gelukkig!” Hij zonk neer, uitgeput.

Villanelle goot een weinig brandewijn tusschen de lippen van den stervende.

„Ah! God zegen je, Villanelle,” murmelde hij, met een zwakken glimlach: „Het is gauw gedaan.”

„Mijn generaal,” fluisterde Villanelle diep bewogen, „ik heb mijn geheim lang bewaard, maar nu zal ik spreken; ik ben Von Walder!”

Een traan van groote ziele smart rolde langs het magere verbleekte gelaat van den generaal.

„Ik kwam bij het fransche leger,” ging Von Walder voort, „met de plannen van een moordenaar. Maar ik ben je gaan achten en liefhebben, mijn generaal, in spijt van mijzelf. Gij waart een vader voor het leger en eens mijn vriend!”

Hij trok van zijn vinger den ring, dien de generaal hem eens gegeven had en wierp hem ver weg.

„Vergeef mij, mijn jongen! Ik stal je geluk en je vrouw!”

„Laat ons van haar niet meer spreken,” riep Von Walder uit. „Ze is het niet waard. Zij heeft mijn hart in steen veranderd. — Gij hebt vreeselijk geleden deze dertien jaar. Het was trots die mij drong u in het leven te laten, trots van een Von Walder om in het bijzijn van een vriend mijn vernederingen uit te wisschen. Het was een vreeselijke wraak. Vergeef mij!”

„Laat ons elkander vergeven,” mompelde de stervende en met een trek van vrede op het gelaat, het hoofd aan de borst van zijn trouwste vriend, blies hij den laatsten adem uit.

